

แบบเสนอโครงการวิจัย

- 1. ชื่อโครงการวิจัย** การศึกษาหาปริมาณตะกั่วและสารบอแรกซ์ในผลไม้คองในตลาดเทศบาลนครสงขลาบริเวณสถานีรถไฟเก่า
(Determination of Lead and Borax in Preserved fruit of Songkhla market Municipality at Fresh market train station)
- 2. ปีการศึกษาที่ขอรับทุน** 2547
- 3. สาขาวิชาที่ทำการวิจัย** เคมี
- 4. อาจารย์ที่ปรึกษา** เมสันต์ ตั้งขมณี
- 5. ประวัติผู้วิจัย**
 - 5.1 นางสาวสุภารรณ ทองคำ กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
(Miss Suphawan Thongkam , Education of Bachelor degree 3 , Environmental Science , Faculty of Science and Technology , Songkhla Rajabhat University)
 - 5.2 นางสาวอนุวิกา หัดเละ กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
(Miss Amvika Hadloh , Education of Bachelor degree 3 , Environmental Science, Faculty of Science and Technology , Songkhla Rajabhat University)
- 6. รายละเอียดของโครงการวิจัย**
- 6.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา**
- ผลไม้บ้านได้รับเป็นอาหารยอดนิยมนิดหนึ่งและมักจะมีวิธีในการถนอมผลไม้ให้สามารถรับประทานได้นาน เช่น การแช่ในน้ำเย็น การคงที่ สำหรับการคงของผลไม้บ้านเพื่อเป็นการทำให้ผลไม้คองกรอบอร่อยจึงได้มีการนำสารบอแรกซ์มาใช้เพื่อเพิ่มความกรอบให้กับผลไม้ เนื่องจากว่าสารบอแรกซ์หาซื้อย่างราคาถูกทำให้เป็นที่นิยมนำมาผสมในผลไม้คองหลายชนิดเพื่อให้เกิดความเหนียวหรือมีลักษณะกรอบน่ารับประทาน นอกจากนี้ได้มีการนำสีน้ำเงินในการทำให้ผลไม้คองน้ำสีสันน่ารับประทานยิ่งขึ้น แต่สีที่ใช้เป็นจำพวกสีอ่อนผ้าซึ่งราคาถูกและให้สีจัดจ้านในขณะเดียวกันก็เป็นอันตรายกับผู้บริโภคโดยมีโลหะส่วนก่อมะเร็งทำความเสียหาย

ในระบบทางเดินอาหารยังมีการปนเปื้อนของขั้นตอนการทำให้ผลไม้มีรสหวานแต่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และพบว่าจังการปนเปื้อนของโลหะหนักอย่างตะกั่วและปรอทอิกคิวช์ ผลไม้ดองจึงนับได้ว่าเป็นอาหารประเภทหนึ่งที่รวมสารพิษหลายชนิดอยู่ด้วยกันสารพิษเหล่านี้นักจากจะเป็นอันตรายต่อมนุษย์จากการได้รับโดยตรง มนุษย์ยังได้รับผ่านการสะสมในห่วงโซ่ออาหาร

กระทรวงสาธารณสุขระบุห้ามน้ำให้อาหารมีการปนเปื้อนของบอร์แอกซ์และตะกั่วในอาหาร แต่ยังไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด เพราะแม่ค้าบางรายยังคงกระทำอยู่ซึ่งนับเป็นปัญหาที่สำคัญมาก เพราะบอร์แอกซ์ และตะกั่ว เมื่อร่างกายรับเข้าไปแล้วก็สามารถส่งผลต่อร่างกายทั้งระยะสั้นและระยะยาว ขึ้นอยู่กับปริมาณที่รับเข้าไปดังนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปริมาณตะกั่วและบอร์แอกซ์ที่ปนเปื้อนอยู่ในผลไม้ดองในตลาดสด เทศบาลนครสงขลาเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการบริโภคอาหารของผู้บริโภค

6.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาปริมาณบอร์แอกซ์และตะกั่วในผลไม้ดองในตลาดสดเทศบาลนครสงขลาบริเวณสถานีรถไฟเก่า
- เพื่อเปรียบเทียบปริมาณตะกั่วเกินมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขในผลไม้ดองในตลาดเทศบาลนครสงขลาบริเวณสถานีรถไฟเก่า

6.3 ขอบเขตของการวิจัย

หัวปริมาณตะกั่วและบอร์แอกซ์ในผลไม้ดอง 5 ชนิด ได้แก่ มะม่วง ฟรุ๊ง องุ่น พุทรา มะยม ที่ตลาดบริเวณสถานีรถไฟเก่าหลังสำนักงานป่าไม้จังหวัดสงขลา โดยเก็บตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากแม่ค้าขายส่งรายใหญ่ทั้งหมดในตลาดเป็นจำนวน 3 ร้าน ร้านละ 5 ชนิด

6.4 ประโยชน์ของการวิจัย

- ทราบปริมาณตะกั่วและบอร์แอกซ์ที่สะสมอยู่ในผลไม้ดองในตลาดสดเทศบาลนครสงขลา บริเวณสถานีรถไฟเก่า
- เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคได้มีความระมัดระวังในการบริโภคอาหารประเภทผลไม้ดอง
- เพื่อเป็นประโยชน์ในการหมายเหตุการป้องกันและควบคุมการปนเปื้อนของตะกั่วและบอร์แอกซ์

6.5 ขอบเขตของการวิจัย

หัวปริมาณตะกั่วและบอร์แอกซ์ในผลไม้ดอง 5 ชนิด ได้แก่ มะม่วง ฟรุ๊ง องุ่น พุทรา และมะยม ที่ตลาดบริเวณสถานีรถไฟเก่าหลังสำนักงานป่าไม้จังหวัดสงขลา โดยเก็บตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากแม่ค้าขายส่งรายใหญ่ทั้งหมดในตลาดเป็นจำนวน 3 ร้าน ร้านละ 5 ชนิด

6.6 สมมติฐาน

1. มีการปนเปื้อนของบอร์ดเรกอร์และตะกั่วในผลไม้ดอง 5 ชนิด ได้แก่ มะม่วง ฟรุ๊ง อรุ่น พุตรา และมะยม ในตลาดสคทศบาลนครสหลา บริเวณสถานีรถไฟฟ้า
2. มีการปนเปื้อนของบอร์ดเรกอร์และตะกั่วเกินมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข

7. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

โลหะหนัก หมายถึง ธาตุที่มีความถ่วงจำเพาะสูงตั้งแต่ 5 กรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร ขึ้นไปมีเลขอะตอมอยู่ระหว่าง 23–92 อยู่ในคาบที่ 4 - 7 มี 68 ธาตุ จากจำนวนทั้งหมด 150 ธาตุ โลหะหนักส่วนใหญ่มีคุณสมบัติทางกายภาพคล้ายคลึงกันแต่ส่วนบุคคล เช่น ความต้านทานต่อการตัดต่ำกว่าโลหะหนักแต่จะทนต่อการเผาไหม้ได้ดีกว่าโลหะหนัก เช่น โลหะหนักพบรูปเป็น ไข่ ในสิ่งแวดล้อมไม่นาน ก็จะหักหักง่าย แต่ในปัจจุบันมีการนำโลหะหนักมาใช้ในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมกันอย่างกว้างขวาง จึงทำให้มีการปนเปื้อนของโลหะหนักในสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โลหะหนักสามารถรวมตัวกับสารประกอบอินทรีย์ได้ทำให้เกิดสารประกอบใหม่ที่เสื่อม化 สามารถละลายได้ในดิน สิ่งแวดล้อม และต่อมหอด เป้าทาง โซ่อาหารซึ่งในที่สุด จะเกิดอันตรายต่อมนุษย์ถ้าได้รับในปริมาณที่มากเกินควร โลหะหนักเป็นสารอันตรายแรมนุษย์ยังจำเป็นต้องนำมาใช้ในอุตสาหกรรมและชีวประจําวันอย่างเช่น โลหะหนักที่นิยมนํามาใช้ในทางอุตสาหกรรม ได้แก่ ตะกั่ว แคดเมียม ฯลฯ ซึ่ง โลหะหนักดังกล่าวจะถูกกำจัดทิ้งทางน้ำเสียและเข้มข้นไว้ในโรงงาน สำหรับอุตสาหกรรมถุงแร่และเหมืองแร่ที่อาจมีการปล่อยอนุภาคเล็กของตะกั่วและแคดเมียมด้วย นอกจากนี้ การเผาไหม้เชื้อเพลิง ถ่านหิน ก๊าซสามารถทำให้เกิดอนุภาคต่องลอยไปในอากาศได้ เช่น หง蓉 แอลฟ์ และสังกะสี เป็นต้น โลหะที่ปนเปื้อนจากสิ่งแวดล้อมแล้วมีผลกระทบมากถึงห่วงโซ่อากาศ โลหะที่เป็นปัญหาและปนเปื้อนสู่อาหาร ได้แก่ ตะกั่ว แคดเมียม ปรอท สารหนู เป็นต้น

2.3.2 คุณสมบัติของตะกั่ว

คุณสมบัติทางกายภาพของตะกั่ว (Pb) เป็นโลหะอ่อนสีเทาเงินหรือแแกมน้ำเงิน มีจุดหลอมเหลว 32.7 องศาเซลเซียส ตะกั่วขังถูกนํามาใช้ในการเรือนบัดกรี การผลิตสีข้อมเป็นต้น

คุณสมบัติทางเคมีของตะกั่ว (Pb) เป็นโลหะสีเทาเงินหรือแแกมน้ำเงิน เกิดขึ้นตามธรรมชาติในเปลือกโลกตะกั่ว ในพื้นดินอาจเกิดตามธรรมชาติหรืออาจเกิดจากภาวะมลพิษดินที่มีสภาพเป็นกรดจะมีสารตะกั่วน้อยกว่าดินที่เป็นด่าง เนื่องจากอินทรีย์สารในดินอาจทำปฏิกิริยา กับสารตะกั่วที่มีอยู่ สารตะกั่วที่อยู่ในรูปสารประกอบอนินทรีย์ เช่น ในteredคลอเรต และสารประกอบอินทรีย์ซึ่งใช้เป็นสารเติมในน้ำมันเชื้อ เช่นเบนซิน สารตะกั่วในบรรยายภรณ์จากตะกั่วที่ใช้ผสมในน้ำมันเบนซิน เพื่อใช้ในการจุดระเบิดของน้ำมัน เมื่อน้ำมันเผาไหม้ในรถยนต์สารตะกั่วจะออกมากับไอเสียสารประกอบตะกั่วในน้ำมันสามารถแพร่กระจายไปได้ไกลหลายกิโลเมตร และอาจทำให้สิ่งแวดล้อมในบริเวณที่อยู่ห่างไกลความจริงๆ ก็เกิดการปนเปื้อนได้จากการนําสารตะกั่วสารประกอบอุกคหะถังออกจากรถบรรยายภรณ์ได้โดย汾 สารตะกั่วเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ได้ด้วยการบริโภคอาหาร น้ำ หรือหายใจ เอาอากาศที่มีสารตะกั่วเข้าไป ในบางกรณีร่างกายอาจดูดซึมตะกั่ว

อินทรีย์ที่ไม่ใช่สารตะกั่วในบรรจุภัณฑ์ เช้าทางผิวนังได้สารตะกั่วมีพิษมากโดยเฉพาะในเด็ก ซึ่งอาจมีผลทำให้สมองพิการส่วนในผู้ใหญ่อาจมีผลต่อระบบทางเดินอาหาร และระบบประสาท สำหรับอันตรายโดยทั่วไปนั้นทำให้มีค่าดีอัดคงอายุสั้นลง ทำให้เป็นโรคโลหิตจาง ซึ่งเป็นอันตรายต่อเด็กในครรภ์ และเป็นอันตรายต่อระบบประสาท ๔ ทางเดินอาหาร ดับ และหัวใจ (www.school.net.th)

2.3.3 เกณฑ์กำหนดตะกั่วในอาหารตามมาตรฐานสาธารณสุข กำหนดให้อาหารทั่วไปมีตะกั่วได้ไม่เกิน 1.0 มิลลิกรัม/กิโลกรัม

ตารางที่ 1 แสดงมาตรฐานการปนเปื้อนของตะกั่วในอาหาร

ประเภทอาหาร	เกณฑ์กำหนด(มก./กก.)
ผลไม้	0.1
ผลไม้ดอง	0.1
ผัก	0.1
ธัญพืช	0.2
เนื้อสัตว์(หมู วัว ไก่)	0.1
เครื่องใน(หมู วัว ไก่)	0.5
ปลา	0.2
กุ้ง	0.5
หอย	1.0
น้ำผลไม้	0.05
โวน	0.2
อาหารเด็ก	0.02

ที่มา: www.charpa.co.th

ราชพฤกษ์โพล คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยหิดล ได้รายงานถึงอันตรายจากการบริโภคอาหารว่างในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้มีการเก็บตัวอย่างอาหารว่างหลายประเภท เช่น ถูกภาวะขั้นหน่วย ผลไม้ดอง จากโรงเรียน 17 เขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยยังพบตะกั่วปนเปื้อนอยู่ตัวอย่างอาหารที่สูงเกินมาตรฐานทั้งหมดอยู่ในระดับที่เกินเกณฑ์มาตรฐาน แต่การศึกษาครั้งนี้ยังไม่ได้รวมปริมาณตะกั่วที่เด็กอาจได้รับจากการบริโภคอาหารหลักอื่นๆ รวมถึงจากบรรจุภัณฑ์และสิ่งแวดล้อมของแต่ละวันจึงนับได้ว่าการรับประทานอาหารว่างของเด็กนักเรียนมีโอกาสเสี่ยงในการได้รับการปนเปื้อนของสารตะกั่วตอกต้าน อาจมีผลทำให้เกิดสภาวะเป็นกรดในร่างกายอย่างรุนแรงทำให้เส้นเลือดในสมองโป่งพองหรือเสื่อมดออกในชั้นต่าง ๆ ของสมองได้ (www.kalathai.com)

2.3.4 อันตรายจากตะกั่วพิษเฉียบพลัน พิษเรื้อรังของตะกั่ว คือ ค่ออยา แสดงอาการออกਮากายหลังจากได้รับสารตะกั่วที่ละน้อยเข้าสู่องค์กรในร่างกาย และค่ออยา สะสมในร่างกาย จนถึงระยะเวลาหนึ่ง อาจนานเป็นปีจึงแสดงอาการ ล้วนมากเกิดกับบุคคลที่มีอาชีพสัมผัสกับตะกั่ว เมื่อเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าทางใดจะถูกดูดซึม เข้าสู่ระบบไหลเวียนโลหิต ไปปั๊กับเม็ดเลือดแดง แทนที่เหล็ก ซึ่งเป็นโลหะที่จำเป็นในการสร้างเม็ดเลือดแดง ทำให้เกิดอาการ โลหิตจาง (Anaemia) และมีผลให้ปริมาณเหล็กในน้ำเหลืองเพิ่มขึ้นผิดปกติ ตะกั่ว บางส่วนไปสะสมในกระดูก ตะกั่วจะเข้าไปแทนที่แคลเซียม ซึ่งเป็นโลหะที่จำเป็นในการสร้างกระดูกและฟัน ทำให้มีอาการปวดตามข้อ กระดูกผุ และหักง่าย ถ้าไปสะสมที่รากฟันทำให้เห็นสีม่วง หรือสีดำบริเวณเหจิออก บางครั้งเรียกว่า เส้นตะกั่ว (Lead line) ฟันหลุดได้ง่าย มีผู้วิจัยพบว่า ตะกั่วสามารถเกาะกับกระดูกในร่างกาย ได้นานถึง 32 วัน และยังสะสมในไขมัน ระบบประสาท สมอง ระบบนำ้เหลือง ตับ และไต อาการพิษเรื้อรังที่พบบ่อย คือ อาการของระบบย่อยอาหาร จะเกิดการปวดท้อง นำ้หนักลด เมื่้อาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ท้องผูก อาการพิษทางประสาทและสมอง ทำให้ทรงตัวไม่อยู่ เกิดอาการประสาಥolon ซึ่งไม่รู้สึกตัว ชัก มือและเท้าตก เป็นอัมพาต ลสบ และอาจตายได้

(นันทวัฒน์ โชคญาพิทักษ์, 2544)

ตารางที่ 2 แสดงระดับตะกั่วที่เป็นพิษ

ระดับตะกั่ว	ระดับปกติ	ระดับเริ่มเป็นพิษ	ระดับแสดงอาการ
ระดับตะกั่วในเลือด μg/100 ml	10 - 20	100	7 - 10
ระดับตะกั่วใน ปัสสาวะ μg/lit	10 - 70	100	200 - 400
Coproporphyrin หน่วย/μg	80/ปริมาณปัสสาวะ 1 วัน	200/ปริมาณปัสสาวะ 1 ลิตร	600/ปริมาณปัสสาวะ 1 ลิตร
Delta-ALA (mg/ ปัสสาวะ 1 วัน)	2 - 3	5 - 10	10 - 20

ที่มา: นันทวัฒน์ โชคญาพิทักษ์, 2544

2.3.5 แหล่งที่พบสารตะกั่ว

แหล่งที่พบตะกั่วที่สำคัญ ได้แก่

- ในคิน สารตะกั่วที่พบในคินส่วนใหญ่มาจากยาฆ่าแมลงชนิดต่าง ๆ ในรูปของตะกั่วอาร์ซิเนต (Lead arsenate)
- ในอากาศ แหล่งกำเนิดของตะกั่วในบรรยากาศ คือ ยานพาหนะที่ใช้น้ำมันเบนซินที่มีตะกั่วผสม

โดยตระกั่วเจือปนออกมา กับ ไอเดียรถยนต์ เนื่องจากตะกั่วถูกเติมลงในน้ำมันเบนซินในรูปของ lead alkyl compounds ซึ่งได้แก่ tetraethyl lead และ tetraethyl lead เพื่อช่วยป้องกันการน็อกของเครื่องยนต์ (antiknock) เมื่อน้ำมันเกิดการเผาไหม้อุณหภูมิและความดันที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ tetraalkyl lead ถูกเปลี่ยนไปเป็น oxide ของตะกั่ว ตะกั่วออกไซด์จะถูกเรียกว่าไฮกัลัยเป็นโลหะตะกั่ว (Pb) ซึ่งอาจไปเกาะอยู่ในเสื้อญี่ปุ่นของเครื่องยนต์ ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหานี้จึงมีการเติมสารอินทรีย์ของไบรไมด์ และคลอร์ไรด์ลงไปด้วย สารที่เติมโดยทั่วไป ได้แก่ ethylene cibromide และ ethylene dichloride ซึ่งเมื่อเกิดการเผาไหม้ของ tetraethyl lead และ tetramethyl lead จะเปลี่ยนไปเป็นตะกั่ว คลอร์ และตะกั่ว ไพร์ไมด์ ซึ่งเป็นสารที่เสียหายง่าย ถูกขับออกมากจากเครื่องยนต์ทางท่อไอเดีย สำหรับปริมาณสารตะกั่วที่เติมลงไปในน้ำมันเบนซินนั้น ตั้งแต่ปี 2512 ถึง 2527 ประเทศไทยได้กำหนดปริมาณตะกั่วในน้ำมันเบนซินไม่สูงกว่า 0.84 กรัม/ลิตร ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2527 ให้มิได้ไม่เกิน 0.45 กรัม/ลิตร ในปี 2532 ไม่เกิน 0.4 กรัม/ลิตร และปี 2536 ไม่เกิน 0.15 กรัม/ลิตร ระดับของตะกั่วในบรรยากาศขึ้นกับสถานที่ โดยในเมืองกับบริเวณที่ห่างไกลออกไปจะมีปริมาณตะกั่วที่แตกต่างกันความเข้มข้นของตะกั่วในบรรยากาศเพิ่มขึ้น ตามการเพิ่มของปริมาณยานพาหนะบนถนน (ความคับคั่งของการจราจร) บริเวณที่พบว่ามีความเข้มของตะกั่วสูงสุด คือ บริเวณใกล้กับแหล่งแหล่งตะกั่วในปี 2524 สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรฐานตะกั่วในบรรยากาศ ให้ความเข้มข้นตะกั่วเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 10 ในโครงการน้ำมัน/ลบ.ม. ของอากาศ

1. ในน้ำ สารตะกั่วที่พบในน้ำที่สำคัญที่สุด คือ galena หรือ สารตะกั่วชัลไฟฟ์ (PbS) ซึ่งอยู่ในสภาพไม่ละลายน้ำ แต่จะถูกออกซิไดซ์จากอากาศอย่างช้าๆ ทำให้ได้สารละลายของตะกั่วชัลไฟฟ์ ซึ่งละลายน้ำได้แหล่งสำคัญของตะกั่วที่ปั่นปือในน้ำ คือ ระบบในการจัดส่งน้ำ ท่อส่งน้ำที่ทำด้วยตะกั่ว หรือ lead - lined cisterns หรือ lead water pipes ที่ใช้ดังนั้นตะกั่วอาจปนเปื้อนมากกับน้ำที่ใช้ได้

2. โรงงานอุตสาหกรรมไม่เป็นที่น่าประหลาดใจว่าระดับตะกั่วสูงสุดในบริเวณที่มีอุตสาหกรรมหนาแน่น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันมีอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ตะกั่วเป็นวัสดุคุณภาพเป็นจำนวนมาก อุตสาหกรรมเหล่านี้ได้ปล่อยตะกั่วในรูปของสารมลภาวะที่เป็นพิษเป็นปริมาณมาก โรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งแพร่กระจายของ สารตะกั่วได้ คือ โรงงานแบตเตอรี่ โดยจะมีควันที่เกิดจากการหลอมตะกั่วบริเวณที่ใกล้กับแหล่งตะกั่ว เช่น โรงงานถุงแร่พบว่ามีตะกั่วในระดับ 10 ในโครงการน้ำมันเบนซินที่บริเวณห่างไกลออกไป พ布ตะกั่ว 0.000076 ในโครงการน้ำมันเบนซินที่ต้องถูกบากเมตร นอกจากนี้ยังพบว่า คินในศัลเมืองมีตะกั่วสูงถึง 17 เท่าของคินในชนบท การกระจายของตะกั่วจากแหล่งธรรมชาติสู่สภาวะแวดล้อมมีความสำคัญในด้านมลภาวะที่เป็นพิษน้อย เมื่อเทียบกับการแพร่กระจายเนื่องจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การทำเหมืองแร่ การถลุงแร่ ทำให้ตะกั่วกระจายไปสู่อากาศ น้ำ และพื้นผิวดิน นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ที่มีตะกั่วอยู่ เช่น gasoline สี หมึกพิมพ์ กระป๋องบัดกรี ห้อน้ำทำด้วยตะกั่ว battery casings แหล่งน้ำส่วนใหญ่ที่ต้องการแพร่กระจายของตะกั่ว

2.3.6 การเข้าสู่ร่างกาย ในสภาวะปกติจะก่อให้สามารถเข้าสู่ร่างกายได้ 3 ทาง คือ

1. ระบบทางเดินหายใจเนื่องจากสารตะกั่วในอากาศส่วนใหญ่มาจากควันเดียวของรถยนต์และควันจากโรงงานอุตสาหกรรมแบบเตอร์ ดังนั้นอากาศในเมืองที่มีการจราจรคับคั่ง หรือมีโรงงานอุตสาหกรรมมากจะมีตะกั่วนากด้วย ตะกั่วที่เข้าสู่ร่างกายทางการหายใจประมาณ 40% จะถูกคัดซึ่งเข้าสู่ร่างกาย

2. ทางผิวนังตะกั่วที่เข้าทางผิวนังจะมีเฉพาะสารประกอบอินทรีย์ของตะกั่วบางชนิดเท่านั้น เช่น tetraethyl lead ซึ่งมักจะพบในคนงานที่ทำหน้าที่ผสมสารประกอบชนิดนี้กับน้ำมันถั่วผิวนังส่วนที่เป็นแพลหรือมีรอยถลอกถูกต้องหรือสัมผัสกับสารตะกั่วที่มีปริมาณมากๆ เป็นเวลานานๆ สารตะกั่วบางส่วนจะซึมเข้าสู่ร่างกายทางผิวนังส่วนนั้นได้

3. ระบบทางเดินอาหารจะก่อให้เข้าสู่ร่างกายมันมุขย์ได้โดยปนเปื้อนมากับน้ำอาหารมีอาหารหลายประเภทซึ่งสารตะกั่วจะปะปนมาด้วยโดยที่การปะปนนี้เกิดได้หลายกรณีทั้งได้รับโดยตรงหรือจากการรับประทานผลิตโดยหัวไปอาหารที่คนบริโภคแต่ละวันประมาณ ๖๕ - ๘๕% จะมีการปนเปื้อนของตะกั่วการคัดซึ่งผ่านระบบทางเดินอาหารเมื่อตะกั่วอยู่ในรูปเกลือที่ละลายน้ำได้ การคัดซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นบริเวณลำไส้เล็กและลำไส้ใหญ่ ตะกั่วในอาหารจะถูกคัดซึ่งเข้าไปเพียงร้อยละ ๕ ในโกรกรัม ส่วนที่เหลือจะถูกขับออกทางอุจจาระและปัสสาวะเป็นส่วนใหญ่ Schaffner ได้แสดงข้อมูลการได้รับตะกั่วจากแหล่งต่างๆ สำหรับเด็กอายุ 11 - 47 เดือน ได้รับตะกั่วจากอาหาร ๖ - ๑๘ ug. ต่อวัน และจากน้ำ ๑.๔ - ๒.๘ ug. ต่อวัน (หรือคิดเป็น ๑๕% ของตะกั่วที่ได้รับ) และมีรายงานว่า จากการประเมินในระยะ ๕ ปี (1976 - 1980) พบร่วมในแต่ละวันผู้ใหญ่และเด็กจะได้รับตะกั่วจากอาหาร ๒๕๐ / ๓๐๐ ug. และ ๗๕ - ๑๐๐ ug. ตามลำดับ อ่อนแรงไร้ความสามารถปริมาณตะกั่วที่มนุษย์ได้รับต่อวันนั้นเกิดจากการคัดซึ่งโดยทางเดินอาหารมากกว่าการคัดซึ่งโดยทางเดินหายใจ

2.3.7 แหล่งที่มาของตะกั่วในอาหาร ตะกั่วที่พบในอาหาร มีที่มาจาก ๒ แหล่งที่สำคัญ คือ

1. ตะกั่วที่ติดมากับอาหารตะกั่วที่ติดมากับอาหารนี้ อาจเป็นตะกั่วที่มีอยู่ตามธรรมชาติในดิน น้ำ ที่พืชใช้ในการเจริญเติบโต และ/หรือ เป็นตะกั่วที่ปนเปื้อนจากผลกระทบของสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำทึ้งจากเหมืองตะกั่ว จากการถลุงแร่ การใช้ยาฆ่าแมลงบางชนิดที่มีตะกั่ว อาจไปเพิ่มระดับตะกั่วในผัก ผลไม้บางชนิด ดังนี้พืชผลทางเกษตรที่ปลูกใกล้กับถนนที่มีขາนพาหนะมาก หรือใกล้กับแหล่งอุตสาหกรรม ปริมาณตะกั่วในพืชผลเหล่านี้จะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

Zook และคณะ ได้สำรวจหาปริมาณของตะกั่วในปลา และสัตว์ทะเลอื่น ๆ จากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๓๔ ชนิด ๓๓๔ ตัวอย่าง พบร่วม ค่าเฉลี่ยของตะกั่วที่พบในปลาสดทั้งหมด ๐.๔๖ ppm. ปลากระป่อง (tuan และ salmon) ๐.๘๔ ppm. ปริมาณตะกั่วพบสูงที่สุด ในสัตว์ทะเลในกรอบล่องน้ำคือ blue crab (*Callinectes sapidus*) พน ๐.๗๙ ppm. และที่ต่ำสุดคือ bay scallops (*Aequipecten irradians*) พน ๐.๒๔ ppm. โดยเฉลี่ยแล้วปริมาณตะกั่วที่พบมีเพียงไม่กี่ species ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ๐.๖ ppm. และไม่มี species ไหนที่มีค่าเฉลี่ยเกินกว่า ๑ ppm. ในด้านของพืช ผัก ผลไม้ ตามปกติพืชไม่ absorb ตะกั่วจากดินมากนัก แม้ว่าปริมาณจะมาก ในดินจะเพิ่มขึ้นจาก sewage sludge แต่แหล่งสำคัญของการปนเปื้อนคือตะกั่วในอากาศโดยแหล่งที่มาที่ได้รับ

ความสนใจมากที่สุดคือ ตะกั่วที่แพร่กระจายจากยานพาหนะที่ใช้ tetra ethyl lead ในน้ำมัน เพื่อป้องกันการน็อกของเครื่องยนต์

การเจือปนของตะกั่วจากไอเดียyanพาหนะเข้าสู่สิ่งแวดล้อมในบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่น ทำให้ปริมาณตะกั่วในพืช ผัก ที่ใช้เป็นอาหารเพิ่มสูงขึ้นกว่าปกติมาก Favretto และคณะ รายงานว่า จากการวิเคราะห์ปริมาณตะกั่วในอยุ่นที่ปลูกห่างจากถนนใหญ่ ระยะต่างๆ กันพบว่า ปริมาณตะกั่วที่พบโดยทั่วไปจะลดลงเมื่อระยะทางห่างจากถนนใหญ่มากขึ้น นอกจากนี้ Mclean และ Shield พบว่า พืช ผักที่ปลูกในบริเวณใกล้ถนนจะมีตะกั่วมากและจะลดลงเกือบคงที่เมื่อห่างจากถนนไปมาก โดยปริมาณตะกั่วในพืชลดลงอย่างมีนัยสำคัญที่ระยะห่างจากถนน 20 ถึง 50 เมตรขึ้นไป ตะกั่วจากพืช ผัก จะมีอยู่ในปริมาณค่อนข้างคงที่ ในท่านองเดียวกัน จากการทดลองของ Beavington พบว่า ระยะทางที่ห่างจากโรงรถลุงแร็กับปริมาณตะกั่วและโลหะหนักชนิดอื่นๆ อีกหลายชนิดมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ โดยปริมาณจะยิ่งเพิ่มขึ้นตามระยะทางที่ลดลง

Ward และคณะ ได้ทำการวิเคราะห์ปริมาณตะกั่วในพืช ผักต่างๆ ที่ปลูกในระยะภายใน 100 เมตร จาก highway พบว่า ปริมาณของตะกั่วในพืช ผัก จะลดลงเป็น exponential function กับระยะทางปริมาณตะกั่วที่เจือปนเข้าสู่พืช ผัก ทางบรรยายคนนี้ นอกจากจะชี้แจงถึงความใกล้ ไกล จากแหล่งที่เป็นต้นเหตุทำให้เกิดการปนเปื้อนของตะกั่ว และระยะเวลาที่พืชได้รับตะกั่วแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นตัวกำหนดปริมาณของตะกั่วที่จะเจือปนเข้าสู่พืชอีกหลายปัจจัย โดย Karamanos ได้สรุปรวมปัจจัยเหล่านี้ไว้ ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ ระดับความหนาแน่นของจราจร หรือความมากน้อยของตะกั่วที่พุ่งกระจายออกจากแหล่งเหตุทำให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศของท้องถิ่นนั้นๆ ทิศทางลม ชนิดของรถยนต์ อายุของถนน ลักษณะภายนอกของพืช (เช่น ผิวเรียบ หรือ ผิวหยาบ) พื้นที่ที่พืชชนิดนั้นแผ่ตัวออกในแนวระนาบตะกั่วที่ปนเปื้อนบนพืชเหล่านี้ พืชจะไม่ absorb เข้าไปแต่จะเกาะอยู่ที่ผิว และสามารถลดปริมาณตะกั่วเหล่านี้ลงได้ โดยการล้างหรือลอกอย่างไรก็ตาม การล้างพืช ผัก ที่ใช้เป็นอาหารแม่จะลดปริมาณตะกั่วที่เจือปนอยู่ออกไปได้บ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังคงค้างอยู่ ทั้งนี้จากการทดลองของ Iserman และคณะ โดยใช้น้ำสารละลาย Ca EDTA และสารละลาย Na polyphosphate ล้างพืชที่มีการปนเปื้อนของตะกั่วจากไอเดียรถยนต์ สามารถล้างออกได้ 27, 38 และ 36% ตามลำดับ นอกจากมีภาวะดังกล่าวแล้ว ตะกั่วอาจติดมากกับวัตถุคิบในรูปของยาฆ่าแมลง เช่น lead arsenate อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้มีการใช้ lead arsenate ในทางเกษตรกรรมอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ตะกั่วที่พบในอาหารอาจติดมากับ ingredients ที่ใช้ เช่น น้ำตาล ทั้งนี้จากการศึกษาของ Morris และคณะ ได้นำตัวอย่างน้ำตาลมาตรวจวิเคราะห์ พบว่า มีสารตะกั่วปนเปื้อนในน้ำตาลแต่ปริมาณที่พบต่ำ กล่าวคือ น้ำตาลทรายดินพบตะกั่ว 0.102 ppm. และ refined sugar พบตะกั่ว 0.034 ppm. นอกจากน้ำตาลภาวะและสิ่งแวดล้อมแล้ว ตะกั่วอาจติดมากับอาหารกระป่อง ในระหว่าง canning process ได้อีกด้วย สำหรับกรณีของอาหารที่มีการแปรรูปนั้น ตะกั่วที่ปนเปื้อนในอาหารอาจเกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการแปรรูป ทั้งนี้เนื่องจากตะกั่วซึ่งอาจติดอยู่ตามท่อกระทะ หรือหม้อต้ม อาจปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์อาหารได้ (นิยม บัญญัติใน 2537)

2.4 บอแรกซ์

2.4.1 ความหมาย

บอแรกซ์ (Borax) มีสูตรทางเคมีว่า $\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ มีชื่อทางเคมีว่าโซเดียมบอรेट (Sodium borate) โซเดียมเตตราบอร์าต (Sodium tetraborate) โซเดียมไบบอร์าต (Sodium bitorate) โซเดียมพิโรบอร์าต (Sodium pyroborate) โซเดียมเตตราบอร์าต เดคาไฮเดรท (Sodium tetraborate decahydrate) โซเดียมเตตราบอร์าต เดคาไฮเดรต (Disodium tetraborate decahydrate) เป็นสารเคมีที่เป็นเกลือของสารประกอบในรอนลักษณะเป็นผลึกสีขาว ตั้งทิ้งไว้ในอากาศจะละลายเป็นผงได้ หลอมเหลวอย่างรวดเร็วที่อุณหภูมิ 75°C สามารถละลายได้ในน้ำเดือดและกลีเซอรอล แต่ไม่ละลายในแอลกอฮอล์ เมื่อละลายน้ำมี pH ประมาณ 9.5 โดยใช้ชื่อทางการค้าว่า “ผงกรอบหรือผงเนื้อนิ่น” เนื่องจากบอแรกซ์เป็นวัตถุเจือปนที่ห้ามใช้ในอาหารทุกชนิดสารนี้เป็นพิษทำให้เกิดระคายเคืองต่อเยื่อบุทางเดินอาหาร ถ้ารับประทานมากๆ เป็นประจำยังมีผลก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อร่างกายและอาจถึงตายได้ นอกจากบอแรกซ์จะมีคุณสมบัติทำให้อาหารกรอบหรือทำให้เหนียวแล้ว ยังรับการเริญติดไฟหรือการเริญของเชื้อจุลินทรีย์ได้ด้วย ในวงการแพทย์สมัยก่อนเคยมีผู้นำสารนี้มาใช้ชำระล้างแพลงค์น้ำอกและภายใน เช่น ใช้ล้างช่องคลอดที่เกิดอักเสบ แต่ปัจจุบันในการแพทย์เลิกใช้แล้ว เนื่องจากมีสารอื่นที่มีคุณภาพดีกว่าและปลอดภัยกว่า ถ้าร่างกายได้รับสารบอแรกซ์ในปริมาณ 5 - 10 กรัม จะมีผลให้ท้องเสีย ท้องร่วง อาเจียนรุนแรง ซึ่งออกแตะในที่สุด ในประเทศไทยห้ามใช้บอแรกซ์ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 4 พ.ศ.2522 เนื่องจากเป็นสารที่ก่อให้เกิดโรคมะเร็ง

2.4.2 การควบคุมสารบอแรกซ์ ในประเทศไทย ได้มีการตรวจพบรการใช้บอแรกซ์ผสมในอาหารนานา จนกระทั่งในปี พ.ศ.2498 กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุดสาหกรรม ได้ประกาศซึ่งให้ประชาชนทราบถึงพิษภัยของบอแรกซ์เป็นครั้งแรก ต่อมากองวิเคราะห์อาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ได้รายงานการตรวจพบบอแรกซ์ในผงชูรส พนวณมีบอแรกซ์ปลอมปนอยู่มากถึงร้อยละ 78.75 ของตัวอย่างผงชูรสทั้งหมด ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศกำหนดให้กรอบอธิคและบอแรกซ์เป็นวัตถุห้ามใช้ในอาหาร ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 22 พ.ศ.2507 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหาร พ.ศ.2507 ซึ่งต่อมาได้ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นวัตถุที่ห้ามใช้ในอาหาร ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2522) และประกาศฉบับที่ 151 (พ.ศ.2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ตามคำค้นนักงานนั้น กระทรวงอุดสาหกรรมได้ออกประกาศกระทรวง อุดสาหกรรม ฉบับที่ 41 (พ.ศ.2531) จัดให้บอแรกซ์เป็นวัตถุมีพิษ และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศกำหนดให้ระบุบนฉลากของสารบอแรกซ์ว่า “บอแรกซ์ อันตราย ห้ามใช้ผสมอาหาร” ด้วยตัวอักษรสีแดง บนพื้นสีขาว ในปี พ.ศ.2527 และในปีเดียวกันนั้นเอง กระทรวงสาธารณสุขประกาศให้ยาที่มีกรอบอธิค และบอแรกซ์ผสมอยู่ ต้องแสดงคำเตือน “ห้ามใช้ยานี้มากเกินไป หรือนานเกินไป เพราะอาจเกิดอันตรายได้ ห้ามใช้กับผู้หนังของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี ห้ามใช้กับผู้หนังที่แตก คลอก หรือเป็นแพล” ในส่วนของกระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดให้สารบอแรกซ์เป็นโภคภัณฑ์ควบคุม

ตามกฎหมายฯ ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2528) ซึ่งผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า และมีสารบอแรกซ์ไว้ในครอบครอง จะต้องทำรายงานประจำเดือนแต่ละ ชนิด ประเภท ปริมาณ สถานที่เก็บ รายชื่อ และที่อยู่ของผู้ซื้อ ต่อมา ภายหลังปี พ.ศ. 2534 ทางกระทรวงพาณิชย์ได้มีพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติความคุ้มภัยภัยลังปี พ.ศ. 2528 ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้มีการระบาดของสารบอแรกซ์ในอาหารขึ้นอีกจากข้อมูลของกรมศุลกากร พบว่าภัยลังจากที่มีการยกเลิกพระราชบัญญัติความคุ้มภัยภัยลังปี พ.ศ. 2528 ได้มีการนำเข้าสารบอแรกซ์เพิ่มขึ้นอย่างมากน้ำ โดยเฉพาะข้อมูลนับจากปี พ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ. 2542 ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวเลขจำนวนและมูลค่าการนำเข้าบอแรกซ์ปี พ.ศ. 2539 - พ.ศ. 2542

ปี (พ.ศ.)	ปริมาณ (กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)
2539	10,940,799	171,773,166
2540	12,764,857	212,298,700
2541	12,112,974	264,654,633
2542	7,259,449	141,453,583

ที่มา : กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์, 2543

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้ดำเนินการเก็บตัวอย่างอาหารตรวจสอบบอแรกซ์อย่างสม่ำเสมอ และ ได้มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ห้ามใช้สารบอแรกซ์ในอาหารด้วย การใช้สารบอแรกซ์ผสมอาหาร ผู้ผลิตมิไทยฐานผลิตอาหารไม่บริสุทธิ์ มิไทยจำกัดไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งในรอบหกเดือนแรกของปี พ.ศ. 2541 มีผู้ฝ่าฝืนกระทำการจำนวน 5 ราย

2.4.3 การปนเปื้อนของบอแรกซ์ในกิจกรรมของมนุษย์

เนื่องจากสารบอแรกซ์มีคุณสมบัติทำให้เกิดสารประกอบเชิงซ้อน (Complex compound) กับสารประกอบอินทรีย์ไมโลไฮดรอกซ์ (Oraanic polyhydroxy compond) ทำให้เกิดลักษณะหยุ่น กรอบ และยังมีคุณสมบัติเป็นวัตถุกันเสีย จึงเกิดการนำเอาสารบอแรกซ์ผสมลงไปในถุงชิ้น หมูยอ ทอดมัน ไส้กรอก แป้งกรอบ ลอดช่อง ผงร้อน ทับทิมกรอบ ผักและผลไม้ดอง เพื่อให้อาหารเหล่านั้นมีลักษณะกรอบ แข็ง คงตัวอยู่ได้นานและพบว่ามีการนำเอาบอแรกซ์ไปคล้ายน้ำแล้วทาหรือชุบลงในเนื้อหมู เนื้อวัว เพื่อให้กุ้งสด นอกจากนี้ยังใช้ปอกมันป่นในผงชูรส เนื่องจากสารบอแรกซ์มีลักษณะภายนอกเป็นผลึกถ้าหากลึงกับผลึกของผงชูรส

**ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลการตรวจสอบแรกซ์ในอาหารต่างๆ ของกองอาหารกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
กระทรวงสาธารณสุข**

ชนิดอาหาร	ปี 2541 ตย.ทั้งหมด/ตรวจสอบ (%)	ปี 2542 ตย.ทั้งหมด/ตรวจสอบ (%)	ปี 2543 (ถึง ก.ค.) ตย.ทั้งหมด/ตรวจสอบ (%)
1. เนื้อหมู, เนื้อวัว และผลิตภัณฑ์	62/43 (69.35)	84/46 (54.76)	37/1 (2.70)
2. เนื้อไก่และ ผลิตภัณฑ์	8/5 (62.5)	16/9 (56.25)	10/6 (60.00)
3. เนื้อปลาและ ผลิตภัณฑ์	15/13 (86.7)	32/24 (75.00)	27/7 (25.93)
4. ขนมหวาน, ผลไม้ คอม	24/22 (91.67)	164/57 (34.76)	5/3 (60.00)

ที่มา: www.chaiipa.co.th

2.4.4 อันตรายจากสารบอแรกซ์ สารบอแรกซ์มีชื่ออื่นว่าผงกรอบ น้ำประสานทอง สารขาวตอก พง กันบุด และเป็นเช เป็นวัตถุต้องห้ามใช้ในอาหาร แต่ในปัจจุบันบอแรกซ์ยังคงเป็นปัจจุหาสำคัญ เนื่องจาก พ่อค้า แม่ค้า มีปัจจุหาเกี่ยวกับการถอนอาหาร เพราะจะต้องเตรียมอาหารไว้จำหน่ายตลอดวันและต้อง คำนึงถึงราคา จึงเกิดการใช้ส่วนประกอบอาหารคุณภาพดี นอกจากนี้สภาพอากาศที่ร้อนชื้นทำให้อาหาร เสื่อมสภาพเร็ว ดังนั้นจึงต้องห้ามรัมวิธีในการถอนอาหารให้คุ้นเคย สด กรอบ อร่อย สามารถถูกคน เกลือ่นรูปลักษณ์ที่ไม่สมบูรณ์ของอาหาร เช่น เศษหมูติดมันบดให้คุ้นชึ้นก่อนเหมือนเนื้อหมูแดงบดซึ่ง สารบอแรกซ์มีคุณสมบัติทำให้เกิดสารประกอบเชิงซ้อนกับสารประกอบอินทรีย์ในอาหาร ทำให้อาหารนั้นมี ลักษณะหยุ่น กรอบ คงตัวอยู่ได้นานและยังมีคุณสมบัติเป็นวัตถุกันเสีย บอแรกซ์ เป็นวัตถุห้ามใช้ในอาหาร หากบริโภคเข้าไป จะเกิดอันตรายต่อร่างกาย โดยเฉพาะ ไต จะเป็นอวัยวะที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ทำให้ เกิดกรวยไตอักเสบ เนื่องจากการสะสมของบอแรกซ์ และหากร่างกายได้รับสารบอแรกซ์ในปริมาณมาก จะ ทำให้เกิดกระเพาะอาหาร และลำไส้อักเสบ มีอาการคลื่นไส้อาเจียน ปวดท้อง ถ่ายเหลว ตับถูกทำลาย อาจ ชักหนัดสติโดยเฉพาะ ในเด็กและคนชราอาจถึงตายได้ ผู้ฝ่าฝืนใช้บอแรกซ์ผสมในอาหารจะมีความผิดตาม กฎหมายไทยฐานผลิตอาหาร ไม่บรรทัดฐานไทยปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือจำคุก 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ (www.anamai.moph.go.th)

2.4.5 กลไกการเกิดพิษของบอร์แรกซ์ สารบอร์แรกซ์สามารถถูกอ้าให้เกิดอันตรายต่อผู้ได้รับสารนี้เป็นประจำได้ พิษของบอร์แรกซ์มีผลต่อเซลล์ของร่างกายเกือบทั้งหมด เมื่อร่างกายได้รับเข้าไปทำให้เกิดความผิดปกติรุนแรงมากน้อยขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของบอร์แรกซ์ที่ร่างกายได้รับและเกิดการสะสมในอวัยวะโดยเฉพาะ ไต เป็นอวัยวะที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดของการจะประภากูให้เห็นภายใน 1 สัปดาห์ ส่วนกระเพาะอาหาร ลำไส้จะอักเสบ ตับถูกทำลาย สมองบวมช้ำและมีอาการคั่งของเลือด อาการทั่วไปมีไข้ ผิวหนังมีลักษณะแตกเป็นแผลบวมคล้ายถูกน้ำร้อนแล้ว อาจมีปัสสาวะออกน้อยหรือไม่มีออกเลย เนื่องจากสมรรถภาพการทำงานของไตล้มเหลว โดยแบ่งพิษจากปริมาณที่ได้รับดังนี้

กรณีได้รับบอร์แรกซ์ในปริมาณมากทำให้เกิดอาการเฉียบพลัน โดยมีอาการดังนี้ คลื่นไส้อาเจียน ลำไส้และกระเพาะเกิดการระคายเคือง อุจจาระบางครั้งอาจมีเลือดปนออกมากับอุจจาระอ่อนเพลีย ปวดศีรษะ หงุดหงิด มีอาการทางประสาท อาจชักหมดสติได้เนื่องจากประสาทส่วนกลางถูกกด และตายได้ ผิวหนังอักเสบ เป็นผื่นแดง คัน 闷ร่วง หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตลดลง อาจมีอาการชักหมดสติได้ มีอาการทางประสาท อาจชักหมดสติ ตับและไตอักเสบ ปัสสาวะน้อย จนกระทั่งไม่มีปัสสาวะ

กรณีได้รับบอร์แรกซ์ในปริมาณไม่น่าจะได้รับน้อยเป็นเวลานานอาจมีอาการเรื้อรังดังนี้อ่อนเพลีย เปื่อยอาหาร น้ำหนักลด คลื่นไส้อาเจียน ปากเปื่อย เยื่อมือยกภายในปากแห้ง ผิวหนังแห้งอักเสบ เป็นผื่นแดง คัน 闷ร่วง หนังตาบวม เยื่อตาอักเสบ ระบบสืบพันธุ์เสื่อมสมรรถภาพ ตับและไตอักเสบ ปัสสาวะน้อย จนกระทั่งไม่มีปัสสาวะ

- ในผู้ใหญ่ ขนาดที่ทำให้เกิดพิษ 5-10 กรัม ขนาดที่ทำให้ตาย 15-30 กรัม
- ในเด็ก ขนาดที่ทำให้เกิดพิษและตาย 4.5-14 กรัม โดยการเกิดจะเกิดขึ้นภายใน 2-3 วัน
(www.fda.moph.go.th)

8. ระเบียบวิธีการวิจัย

- กลุ่มตัวอย่าง คือ ผลไม้สดในเขตเทศบาลนครสงขลา ได้แก่ มะม่วง มะยม ฝรั่ง อรุณ พุทรา
 - เครื่องมือที่ใช้ คือ Atomic Absorbtion Spectrophotometer
- ### 8.1 การดำเนินการวิจัย
1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตะกั่วและบอร์แรกซ์จากหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 2. วางแผนดำเนินงาน โดยกำหนดจุดเก็บตัวอย่างและทำการเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์หาปริมาณ ของตะกั่วและบอร์แรกซ์ในตัวอย่าง

8.2 การเก็บและการวิเคราะห์ตัวอย่าง

8.2.1 การเก็บตัวอย่างและการรักษาตัวอย่างชนิดต่างๆ

การเก็บตัวอย่างผลไม้คงทำการเก็บแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเก็บตัวอย่างจากแม่ค้าขายส่งรายใหญ่ที่มีหนดในตลาดสดบริเวณสถานีรถไฟเก่าหลังสำนักงานป่าไม้จังหวัดสงขลาเป็นจำนวน 3 ร้าน ร้านละ 5 ชนิด ได้แก่ มะม่วง ฝรั่ง องุ่น พุทรา และมะยม

โดยในการเก็บตัวอย่างจะคัดเลือกตามชนิดแต่ละครั้งที่เก็บตัวอย่างจะเก็บครั้งละ 3 ชั้้าต่อ 1 ตัวอย่าง หลังจากนั้นนำตัวอย่างใส่ในถุงพลาสติก ม้วนถุงໄล่อากาศออกให้หมด แล้วนำไปใส่ถุงพลาสติก อีกชั้น นัดปากถุงให้แน่นแล้วแซ่เบ็นไว้ทำการวิเคราะห์ทันทีเมื่อถึงห้องปฏิบัติการ ในกรณีที่ยังไม่สามารถทำการวิเคราะห์ได้ทันทีให้เก็บรักษาตัวอย่างโดยการนำไปแช่แข็ง

8.2.2 การวิเคราะห์ตัวอย่าง

การหาปริมาณตะกั่ว

เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์

อุปกรณ์สำหรับเก็บรักษา อน และชั้งตัวอย่าง

- ตู้อบ

- เครื่องชั่งละเอียด 4 ตำแหน่ง อ่านตัวเลข โดยตรง

- บิกเกอร์ ขนาด 100 มิลลิลิตร

- หลอดบ่อยชนิดคอ hairy (Kjeldahl's flask) ขนาด 50 มิลลิลิตร

อุปกรณ์สำหรับย่อยตัวอย่าง

- เตาไฟฟ้าชนิดแผ่นความร้อน (hot plate)

- เตาไฟฟ้าชนิดหลุม (electrothermal statistical control)

- ปีเปต ขนาด 10 และ 20 มิลลิลิตร

- เครื่องปั่นตกร่อง (centrifuge) พร้อมตัวยาหลอด

- ขวดวัดปริมาตร (volumetric flask) ขนาด 25 มิลลิลิตร

- ขวดพลาสติกใส่สารละลายตัวอย่างขนาด 30 มิลลิลิตร

อุปกรณ์สำหรับดูหาน้ำมันโลหะหนัก

- เครื่อง Atomic Absorption Spectrophotometer (Perkin-Elmer 372)

- Air-acetylene gas

- ขวดพลาสติกสำหรับเชือจากสารละลายตัวอย่างขนาด 30 มิลลิลิตร

- ปีเปตขนาด 10 มิลลิลิตร

อุปกรณ์สำหรับเตรียมสารละลายน้ำมันทรầuาน

- บิกเกอร์ ขนาด 20 มิลลิลิตร

- ปีเปต ขนาด 1, 5, 10 และ 20 มิลลิลิตร

- ขวดวัสดุปริมาตรขนาด 100 มิลลิลิตร
- ขวดพลาสติกใส่สารละลายน้ำตราชูนขนาด 30 มิลลิลิตร

สารเคมี

- กรดไนโตริกเข้มข้น (HNO_3 Conc^a 65%)
- ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ 30%
- น้ำกลั่น 2 ครั้ง (double distilled water)
- สารละลายน้ำตราชูน 1000 ppm.

วิธีการทดลอง

การเตรียมอุปกรณ์ เครื่องแก้ว และพลาสติก

- นำเครื่องแก้วหรือขวดพลาสติกที่ต้องการใช้ในการวิเคราะห์ ถังด้วยทีโพล แล้วล้างด้วยน้ำประปา

- แช่ในกรดไนโตริก 5% (ชนิด commercial grade) อย่างน้อย 24 ชั่วโมง
- ล้างด้วยน้ำกลั่น 2 ครั้ง แล้วล้างด้วยน้ำกลั่น (ทึ่กกลั่น) 2 ครั้งอีก 1 ครั้ง
- อบให้แห้ง เก็บไว้ในที่ปราศจากผุ่งละออง และกันการปนเปื้อนของโลหะจากสิ่งอื่นๆ

วิธีการย้อมตัวอย่าง

- ผลไม้คองจากที่ขายยืนนำมารับได้เลยที่อุณหภูมิ 60 ช. จนแห้งสนิท
- ซึ่งผลไม้คอง (0.5-0.6 กรัม) ด้วยเครื่องซั่งละอียด
- ใส่ตัวอย่างที่ซึ่งแล้วลงในหลอดย้อมชนิดคอข้าว
- เติมกรดไนโตริกเข้มข้น 20 มิลลิลิตร
- ตั้งบนเตาชนิดแผ่นความร้อน ซึ่งใส่ทรายไว้ ปรับอุณหภูมิประมาณ 40-50 ช. ประมาณ 4-8 ชั่วโมง

- นำแต่ละหลอดย้อมต่อในเตาหกุม โดยเพิ่มอุณหภูมิขึ้นเรื่อยๆ จนสารละลายเริ่มเดือด และตั้งต่อไปจนเหลือสารละลายประมาณ 2-3 มิลลิลิตร
- เติมน้ำกลั่น 2 ครั้งลงไปเล็กน้อยขณะร้อนๆ เพื่อให้เกิดการออกซิไดซ์ (oxidize) เพิ่มขึ้น ช่วยให้ย้อมได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- ได้สารละลายสีเหลืองอ่อน ปริมาตรประมาณ 1-2 มิลลิลิตร ยกลง- เทใส่ในขวดวัสดุปริมาตรขนาด 25 มิลลิลิตร ใช้น้ำกลั่น 2 ครั้ง ระหว่างข้างๆ หลอดให้หมด และปรับปริมาตรให้ได้ 25 มิลลิลิตร พอดี
- นำสารละลายที่ได้ไปปั่นให้تكตะกอนด้วยความเร็วประมาณ 2,500 รอบต่อนาที ประมาณ 10 นาที
- ก่อยา เทสารละลายใส่ในขวดพลาสติก เก็บไว้ในตู้เย็นรอวัดหาปริมาณ โลหะหนัก

ตัวเปรียบเทียบ (blank)

- ทำเช่นเดียวกันกับการย้อมตัวอย่าง เพียงแต่ไม่ใส่ตัวอย่างท่านั้น

การวัดหาปริมาณ โลหะหนัก

วัดหาปริมาณ โลหะหนักด้วยเครื่อง Atomic Absorption Spectr - ophotometer (AAS) รุ่น Pertein – Elmer 372 โดยวัดหาปริมาณตะกั่ว โดยใช้หลอดไฟและความยาวคลื่นแสง (wavelength) ตะกั่ว ใช้ความยาวคลื่นแสง 217.0 nm. และใช้ airacety – lene gas เป็นเชื้อเพลิงแล้วอ่านค่าการดูดกลืนแสง (absorbance)

การหาปริมาณของแรกรด

เครื่องมือและอุปกรณ์

- Spectrophotometer , UV-visible
- ตู้อบ
- เครื่องซั่งละเอียด 4 ตำแหน่ง อ่านตัวเลขโดยตรง
- เครื่องปั่นตกตะกอน (centrifuge) พร้อมด้วยหลอด
- หลอดทดลองสำหรับปั่น (centrifuge tube) ขนาด 15 มล.
- ammonium sulfate 5.0 มล.
- แท่งแก้ว
- ขวดวัดปริมาตร (volumetric flask) ขนาด 10 มล.
- บิกเกอร์ (beaker)ขนาด 100 มล.
- กระดาษกรอง

สารเคมี

- Ammonium sulfate , 4 กรัม %

ละลายน้ำ ammonium sulfate 4 กรัม ในน้ำกลั่นแล้วเติมน้ำให้เป็น 100 มล.

- Activated charcoal
- Sulfate acid , concentrated
- Carminic acid reagent , 25 มก. %

ละลายน้ำ carminic acid 62.5 กรัม ใน sulfuric acid , conc. 250 มล.

- Boric acid stock solution , 29 มก. %

ละลายน้ำ orthoboric acid 145 มก. ในน้ำกลั่น แล้วจีจางเป็น 500 มล.

- Boric acid reference solutions

ใช้ boric acid stock solution 1.0,2.0 และ 4.0 มล. มาเจือจางด้วยน้ำกลั่น และปรับปริมาตรเป็น 100 มล. เพื่อให้ได้สารละลายน้ำ boric acid ที่มีความเข้มข้น 29,58 และ 116 ในโครงการ ซึ่งเทียบเท่า กับปริมาณ boron 5,10 และ 20 ในโครงการ/มล. ตามลำดับ

วิธีการวิเคราะห์

- ใส่สารละลายน้ำ ammonium sulfate 5.0 มล. ลงในหลอดทดลอง ขนาด 15 มล.
- เติมตัวอย่างที่ทำการวิเคราะห์ 1 กรัม ซึ่งบดละเอียดแล้วคนด้วยเท่งแก้ว
- ใส่เท่งแก้วทึบไว้ในหลอดทดลองนั้น
- นำหลอดทดลองไปวางไว้ในน้ำเดือดนาน 15 นาที คนเบาๆ เป็นระยะๆ
- นำหลอดทดลองไปปั่นที่ความเร็ว 3,500 รอบต่อวินาที เป็นเวลา 10 นาที
- เทส่วนน้ำใส ลงในขวดวัสดุปริมาตร ขนาด 10 มล.
- ถางส่วนตะกอน ด้วยน้ำกลั่น 1-2 มล.
- คนด้วยเท่งแก้วแล้วนำไปปั่นเร็นเดียกับข้างต้น
- เทส่วนน้ำใสลงในขวดวัสดุปริมาตรข้างต้น
- ทำข้ามเรื่อนนี้จนปริมาตรครบ 10 มล.
- เติม activated charcoal ประมาณ 0.1 กรัม ลงใน flask ขนาด 10 มล.
- ผสานให้เข้ากัน โดยเชย่าเป็นระยะเป็นเวลา 10 นาที
- ปล่อยให้ถ่านตกรตะกอนเป็นเวลาอีก 5 นาที
- กรองส่วนน้ำใส (supernatant) ด้วยกระดาษกรอง
- ใส่สารละลายน้ำที่กรองได้ 1.0 มล. ลงใน beaker ขนาด 100 มล.
- เติม conc. Sulfuric acid และ carminic acid อย่างละ 5 มล.
- คนตลอดเวลา เชย่าให้เข้ากัน
- นำสารละลายน้ำใส cuvette ปิดฝ่าไว้นาน 10 นาที
- วัดการดูดกลืนแสง (adsorbance) ที่ความยาวคลื่น 600 nm
- คำนวณความเรื้อนขึ้นเทียบกับ reference solution

Reagent blank

ใช้น้ำกลั่น 1 มล. (เป็น reagent blank) และ boric acid reference solution แต่ละความเข้มข้น อย่างละ 1 มล. เติม sulfuric acid และ carminic acid 5.0 มล. เรื้อนเดียวกับข้างบน

9. ระยะเวลาการทำวิจัย

ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2547 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ.2548

10. แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

ขั้นตอนการทำงาน	ปี 2547			ปี 2548			
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
1. สำรวจและศึกษาข้อมูล	↔						
2. เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ		↔					
3. สรุมตัวอย่างและทดสอบ			↔				
4. เก็บรวบรวมข้อมูล				↔			
5. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล					↔		
6. สรุปและเรียนรู้ผลการวิจัย					↔		
7. พิมพ์และจัดทำฐานข้อมูลรายงาน						↔	

11. สถานที่ทำการวิจัย

ภาควิชาเคมี ศูนย์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

12. งบประมาณค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ

1. ค่าใช้สอย

- ค่าถ่ายเอกสารสี 200 บาท
- ค่าถ่ายเอกสาร 100 บาท
- ค่าจ้างพิมพ์งาน 1,000 บาท
- ค่าถ่ายเอกสารเข้าปักเย็บเล่น 700 บาท

2. ค่าวัสดุ

- ค่าวัสดุสำหรับวิจัย 5,000 บาท
- รวมงบประมาณทั้งหมด 7,000 บาท

ภาพที่ 1. ตู้อบ

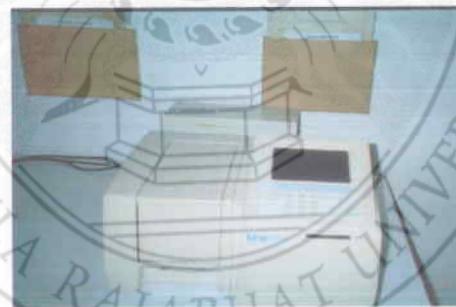
ภาพที่ 2. เตาไฟฟ้าชนิดกลุ่ม

ภาพที่ 3. เครื่อง Atomic Absorption Spectrophotometer

ภาพที่ 4. เครื่องปั่นตกรตะกอน

ภาพที่ 5. เครื่อง Spectrophotometer UV-visible

ภาพที่ 1. จุดเก็บตัวอย่างจุดที่ 1

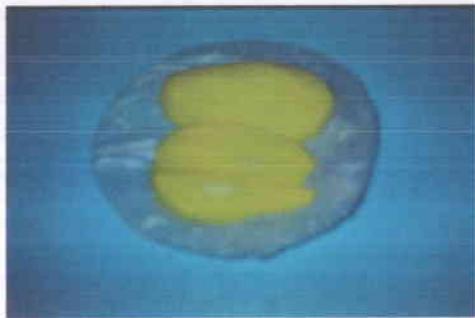

ภาพที่ 2. จุดเก็บตัวอย่าง จุดที่ 2

ภาพที่ 3. จุดเก็บตัวอย่าง จุดที่ 3

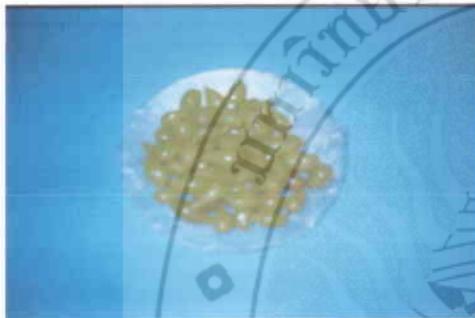

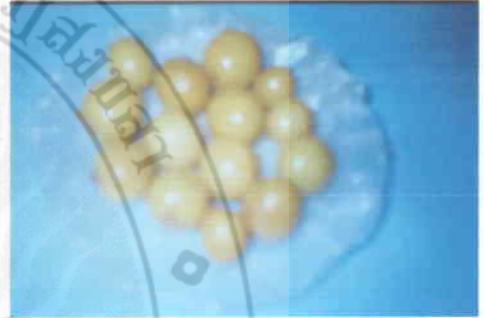
ภาพที่ 1. มะม่วงดอง

ภาพที่ 2. มะยมดอง

ภาพที่ 3. อุ่นดอง

ภาพที่ 4. หุตราดอง

ภาพที่ 5. ฝรั่งดอง